Hallituksen esitys (HE 105/2018 vp) raideliikennelaiksi ja laiksi liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta: LVM:n vastine

LiV 25.10.2018

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ

Muutokset hallituksen esitykseen

- **Raideliikennelakiesitys**:
- **OM:n** lausunnon pohjalta:
  - **176 §:ssä** ”ja”-sana muutetaan ”tai”-sanaksi.
  - **188 §:n 1 mom.** lisätään ”virasto”-sana.
- **VR:n** muutosesityksistä seuraavat voidaan tehdä:
  - 171 §:ssä voidaan muuttaa varautumissuunnitelma **valmiussuunnitelmaksi**.
  - Myös VR:n **esitys rautatieyritysten varautumisvelvoitteesta** on jo osana liikenteen palveluista annettua lakiesitystä, joten sitä ei enää tarvitse lisätä.
- **Porvoon Museorautatie ry:n** muutokset:
  - 35 §:n 3 momentti: rautateillä -> **rataverkolla**
  - 14 luvun otsikko: siirtoajo -> **siirtotyö**
- **LVM:n** esittämät tekniset korjaukset:
  - 3 §:n 1 ja 3 momentti: säännösviittausten tarkennukset
  - 29 §:n 1 momentti: säännösviittauksen muutos
  - 34 §:n 1 momentti: ”tämän luvun” sijasta ”**tämän lain**”
  - 113 §.n 3 momentti: kielioppikorjaus ”**koskevaa**”
- **Liikenteen palveluista annetun lain muuttamista koskeva esitys**:
- **HSL:n ja Kuntaliitto ry:n** esitys II osan 6 luvun 8 §:n 2 momentin poistamisesta:
  - Ehdotettu säännös esitetään poistettavaksi hyväksyttävästä laista.
  - Johdantolausetta vastaavasti korjattava esitetyllä tavalla.

OM:n lausunto

- OM:n kanssa asiat oli käyty läpi lausunnon ja laintarkastuksen yhteydessä: siksi yllättävää, että kertaalleen jo LVM:n näkemyksen mukaan sovitut asiat jälleen esitetty uudelleen.
- 165 § onnettomuuksien ja vaaratilanteiden ilmoittamisesta syytä pitää esitetyssä muodossa ja vastaa voimassa olevaa sääntelyä.
- Sääntelyelimen valtuudet ja päätökset ovat EU-oikeuden mukaisia, eivätkä istu kansalliseen oikaisu- ja muutoksenhakumenettelyyn: vastaavassa muodossa voimassa olevassa rautatielaissa.
- Metroliikenteen kuljettaja: sovittu OM:n ja HKL:n kanssa, että ei nyt sisällytetä rangaistussäännösten piiriin.
- Rangaistussäännös 174 §:n 2 momentti: eduskunta voi tarvittaessa jättää viittauksen 5 lukuun pois.

Liikenneviraston ja Finrailin esitys tallenteista

- Lausunnoissa esitetty, että liikenteenohjauspalveluja tarjoavan yhtiön tai yhteisön oikeutta tallenteiden käyttöön pitäisi laajentaa:
  - Laki Liikenneviraston liikenteenohjaus- ja hallintapalveluista annettu laki 574/2018).
- Hallituksen esityksen 168 § vastaa voimassa olevan rautatielain 84 §:ää.
- Pykälän muuttaminen vaatisi perusteellista valmistelua, joten kyseistä pykälää ei nyt esitetä muutettavaksi siitä, millainen se on hallituksen esityksessä (ja voimassa olevassa rautatielaissa).

Muista esitetyistä muutoksista (1/2)

- Paljon esitetty sellaisia muutoksia, jotka eivät ole linjassa unionilainsäädännön kanssa tai asioita, joita ei voida ratkaista unionilainsäädännön täytäntöönpanolainsäädännön yhteydessä.
- VR:n yksityisraiteiden ja merisatamaraiteiden strategisuus on päätetty komission helmikuussa 2015 antamassa päätöksessä C(2015)857.
- Myös lastin antajilla (mm. metsäteollisuuden yrityksillä) oltava oikeus hakea ratakapasiteettia ja vasta saamansa ratakapasiteetin pohjalta päättää siitä, mille rautatieyritykselle antavat kuljetuksensa hoidettavaksi: esitystä ovat ajaneet erityisesti teollisuusyritykset.
- Ratamaksun perusmaksun laskentasäännöt annettu komission asetuksella 2015/909 rautatieliikenteen harjoittamisesta suoraan aiheutuvien kustannusten laskentasäännöistä.
- VR:n esittämät huolet hallinnollisesta lisätyöstä (104, 105 ja 109 §):
  - Säännökset on pantava esitetyssä muodossa täytäntöön, eri asia, miten VR:n yksityisraiteiden hallinta käytännössä ratkaistaan (muutetaanko esimerkiksi palvelupaikoiksi ja niihin johtaviksi raideyhteydeksi, jolloin asiasta on keskusteltava Euroopan komission kanssa).
- MEP Kyllönen: ”ei direktiiviä, jolla Suomi pakotettaisiin kiirehtimään rautateiden henkilöliikenteen kilpailun avaamista”.
  - EU:n neljännen rautatiepaketin markkinaosan säädökset pantava kansallisesti täytäntöön 25.12.2018 mennessä ja tekninen osa 16.6.2019 mennessä – ehdotettu raideliikennelaki ei sisällä sellaisia säännöksiä, jotka olisivat ristiriidassa tai asettaisivat ylimääräisiä velvoitteita EU-lainsäädäntöön verrattuna.

Muista esitetyistä muutoksista (2/2)

- PLM esittänyt, että maanpuolustuksen tarpeet olisi asetettava ratakapasiteettia myönnettäessä etusijalle:
  - Rataverkon haltija määrittelee itse prioriteetit, niitä ei voida asettaa yksityiskohtaisesti laissa.
  - Rataverkon haltijalla oikeus ja velvollisuus sovittaa ratakapasiteettihakemukset niin, että kaikkien tarpeet otetaan huomioon mahdollisimman hyvin.
- Rautatiealan sääntelyelin: kommentoi lausuntoversion säännöksiä – ei vaikutusta HE:n muotoiluun.
- Kirjanpidollinen eriyttämisvelvollisuus 134 §:ssä on rautatiemarkkinadirektiivin 13 artiklan 3 kohdan ja komission ja sääntelyelinten siitä antaman tulkinnan mukainen: jäsenvaltiot velvollisia muuttamaan pykälää esitetyllä tavalla ja ei siten voida muuttaa VR:n kommentin pohjalta HE:n säännöstä.
- Sääntelyelimen toimivaltuudet ja tehtävät 149 §:n 1 mom. 7 kohdassa vastaavat direktiivin säännöksiä: ei tarvetta muuttaa VR:n kommentin pohjalta.
- Sääntelyelimen päätösten oikaisu- ja muutoksenhakumenettely on säädetty erikseen 151 §:ssä, ei tarvetta muuttaa yleistä muutoksenhakua koskevaa 188 §:ää VR:n kommentin pohjalta.

Paikantamista koskeva 186 §

- Komission ja EU:n rautatieviraston kanta 31.8.2018.
- Keskusteluja jatkettu ja lisätietojen perusteella komissio ja EU:n rautatievirasto ovat luvanneet ilmoittaa kantansa marraskuun alussa.
- LVM ilmoittaa kantansa ehdotettuun pykälään mahdollisimman pian.

Venäläinen vaunukalusto

- Hallituksen esityksen 80 § vastaa voimassa olevan rautatielain 57 §:ää:
  - Jatkossakin Venäjälle, Baltiaan tai muualle kolmansiin maihin rekisteröityä, ei-EU-vaatimusten mukaista kalustoa voitaisiin käyttää vain Suomen ja Venäjän välisessä suorassa kansainvälisessä liikenteessä.
- Metsäteollisuus ry tehnyt aloitteen keväällä 2018, että puutavarakuljetuskaluston puutteen vuoksi pitäisi sallia venäläisen kaluston käyttö myös Suomen sisäisissä kuljetuksissa.
- Metsäteollisuus ry:n aloitteen vuoksi ministeriö on selvittänyt, onko venäläisen kaluston käyttö ylipäätään FI-RU-valtiosopimuksen ja EU-lainsäädännön nojalla mahdollista:
  - FI-RU-valtiosopimus sen mahdollistaisi;
  - Komission kanssa asiasta keskustelut jatkuvat.
- Kyse asian selvittämisestä, ei siis lainsäädännön muuttamisesta, josta päättää eduskunta, jos sellaista hallitus päätyisi esittämään.